

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Svetlana Viștac și Alexei Todorov, reprezentați de avocatul Eugeniu Glușcenco,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Organizația de Creditare Nebancară „ROSST-X” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Svetlanei Viștac și Alexei Todorov cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 31 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-1471/23
NR. PIGD 2-21026156-01-2ra-25092023)*

Recursul declarat după 01 septembrie 2023.
Examinarea superficială a litigiului.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. A.Sandu,
Curtea de Apel Chișinău, jud. A. Braga, V. Mihaila, A. Panov,

30 octombrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul depus de Svetlana Viștac și Alexei Todorov, reprezentați de avocatul Eugeniu Glușenco,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Oxana Parfeni,

Mariana Ursachi, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 18 februarie 2021, O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. a depus cerere de chemare în judecată împotriva Svetlanei Viștac și Alexei Todorov, solicitând încasarea silită în mod solidar a datoriei în sumă de 202 376, 10 lei și a cheltuielilor de judecată privind plata taxei de stat în sumă de 6 071,28 de lei.

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că la 11 iunie 2019 a încheiat cu Svetlana Viștac contractul de credit nr.146/2019, prin care i-a acordat ultimei un credit în suma de 50 000 de lei, pe un termen de 36 de luni. La semnarea acestuia, a fost stabilită modalitatea de rambursare a creditului conform graficului. Întru executarea corespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractul de credit menționat, la 11 iunie 2019 a fost semnat cu Alexei Todorov contractul de fidejusiune nr.74. După prezentarea informației precontractuale în formă scrisă, fiind explicate principalele caracteristici ale produsului de creditare, costurile creditului, precum și alte aspecte juridice importante, a mai încheiat cu Svetlana Viștac un contract de credit nr.153/2019 din 29 august 2019, prin care i-a fost acordat un credit în suma de 50 000 de lei, pe un termen de 36 luni. Executarea corespunzătoare a obligațiilor asumate de către pârâtă conform contractului de credit, a fost garantată prin semnarea cu Alexei Todorov la 29 august 2019 a contractului de fidejusiune nr.75. În pct. 3.2. din contractele de credit, părțile au convenit și pârâta s-a obligat să achite dobânda aferentă creditului în mărime de 15% anual pentru utilizarea creditului. În baza pct.3.1. lit.c) din contractele de credit, părțile au convenit pentru acordarea creditelor, debitorul s-a obligat să plătească creditorului câte un comision unic la acordarea creditelor, în mărime de 1 500 de lei. Iar conform pct.3.1. lit.d), părțile au stabilit pentru administrarea creditelor câte un comision lunar de 750 de lei, indicat în graficul de plăți și care se include în ratele de plată lunară. Prin pct.3.2. lit.b) din contractele de credit enunțate, părțile au stabilit de comun acord că: „în cazul când debitorul nu va achita integral la termenul stabilit orice sumă scadentă conform prezentului contract prevăzută în graficul de rambursare al creditului, acesta va achita o dobândă de întârziere egală cu suma dintre

rata anuală a dobânzii prevăzute în prezentul contract și 10 (zece) procente anual. Dobânda de întârziere se va calcula zilnic reieșind din anul calendaristic de 365/366 zile. Totodată, părțile au convenit că dobânda de întârziere achitată de creditat către creditor nu poate fi mai mică decât suma de 20 lei pentru fiecare zi de întârziere și urmează a fi achitată către creditor imediat. Achitarea dobânzii de întârziere nu îl exonerează pe creditat de îndeplinirea condițiilor contractuale”. La pct. 7 din contracte, părțile au stabilit că prin semnătura lor confirmă că au negociat condițiile contractuale, înțelegând pe deplin natura juridică a contractului, precum și consecințele acestuia, au acceptat toate clauzele după cum au fost negociate și incluse în textul contractului.

3. Reclamantul a declarat că la 24 ianuarie 2019, după prezentarea informației precontractuale în formă scrisă, cu explicarea principalelor caracteristici ale produsului de creditare, costurile creditului, precum și alte aspecte juridice importante, a încheiat cu pârâțul Alexei Todorov contractul de credit nr.136/2019, prin care i-a fost acordat mijloace bănești în suma de 30 000 de lei, pe un termen de 36 luni, fiind convenit și graficul de rambursare. Pentru executarea corespunzătoare a obligațiilor de către pârâțul Alexei Todorov, asumate conform contractului de credit nr.136/2019, la 24 ianuarie 2019 a fost semnat contractul de fidejusiune cu Svetlana Viștac.

4. De asemenea, în baza contractului de credit menționat, pârâțul Alexei Todorov s-a obligat să achite pentru utilizarea creditului dobânda aferentă creditului în mărime de 15,00 % anual. Prin pct.3.1. lit.c) din contractul de credit, părțile au convenit că pentru acordarea creditului, debitorul se obligă să plătească creditorului un comision unic la acordarea creditelor, în mărime de 900 de lei, iar în sensul pct.3.1. lit.d) -pentru administrarea creditului un comision lunar de 450 de lei, indicat în graficul de plăți și care se include în ratele de plată lunară. În pct.3.2. lit.b) -pentru neachitarea de către debitorul în termenul stabilit a oricărei sumă scadentă conform contractului, a fost stabilită o dobândă de întârziere egală cu suma dintre rata anuală a dobânzii prevăzute în prezentul contract și 10 (zece) procente anual. Dobânda de întârziere se va calcula zilnic reieșind din anul calendaristic de 365/366 zile. Totodată, părțile au convenit ca dobânda de întârziere achitată de debitor către creditor nu poate fi mai mică decât suma de 20 de lei pentru fiecare zi de întârziere și urmează a fi achitată către debitor imediat. Achitarea dobânzii de întârziere nu îl exonerează pe creditat de îndeplinirea condițiilor contractuale.

5. Totodată, în pct.7 din contractul de credit-prin semnătura lor, părțile confirmă că au negociat condițiile contractuale, înțelegând pe deplin natura juridică a contractului, precum și consecințele, au acceptat toate clauzele după cum au fost negociate și incluse în textul contractului.

6. În scopul soluționării amiabile a litigiului, la 07 septembrie 2020 a fost expediată în adresa pârâților notificările nr.928, nr.929 și nr.930 privind

încălcarea prevederilor contractuale exprimate prin neachitarea în termen a plăților lunare și a fost solicitată rambursarea integrală a creditelor. Însă pârâții nu au reacționat și nu și-au onorat integral obligațiile asumate.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

7. Prin hotărârea din 22 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, corectată prin încheierea din 03 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. S-a încasat, în mod solidar, de la Svetlana Viștac și Alexei Todorov în beneficiul O.C.N. „ROSST-X” S.R.L., în baza contractului de credit nebanca nr.136/2019 din 24 ianuarie 2019, soldul împrumutului în mărime de 25 154,04 lei, dobânda în mărime de 5 365,10 lei și dobânda de întârziere în mărime de 6 720,00 de lei. S-a încasat, în mod solidar, de la Svetlana Viștac și Alexei Todorov în beneficiul O.C.N. „ROSST-X” S.R.L., în baza contractului de credit nebanca nr.146/2019 din 11 iunie 2019, soldul împrumutului în mărime de 47 773,20 de lei, dobânda în mărime de 10 189,43 lei și dobânda de întârziere în mărime de 6 660,00 de lei. S-a încasat, în mod solidar, de la Svetlana Viștac și Alexei Todorov, în beneficiul O.C.N. „ROSST-X” S.R.L., în baza contractului de credit nebanca nr.153/2019 din 29 august 2019, soldul împrumutului în mărime de 50 000,00 lei, dobânda în mărime de 10 664,33 de lei și dobânda de întârziere în mărime de 6 700,00 de lei. S-a încasat, în mod solidar, de la Svetlana Viștac și Alexei Todorov în beneficiul O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. cheltuielile de judecată cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată în mărime de 5 076,78 de lei și cheltuielile pentru citarea publică în mărime 100 de lei. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN APEL

8. La 12 august 2021, Svetlana Viștac și Alexei Todorov au declarat apel împotriva hotărârii din 22 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

9. Prin decizia din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Svetlana Viștac și Alexei Todorov și s-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 22 iulie 2021, cu remiterea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

10. Prin cererea depusă la 22 iunie 2022, în temeiul art. 60 din Codul de procedură civilă, reclamantul a majorat quantumul pretențiilor din acțiune, solicitând încasarea silită și, în mod solidar, a datoriei în mărime totală de 257 113,46 de lei și a cheltuielilor de judecată privind plata taxei de stat în sumă de 7 713,40 de lei.

11. În motivarea cererii, suplimentar a indicat că pârâții refuză în

continuare să-și onoreze obligațiile conform contractelor de credit încheiate, tergiversând examinarea cauzei civile, motiv pentru care suportă pierderi, iar aceste circumstanțe au condus la majorarea datoriei. Astfel, suma integrală a datoriilor pârâților conform contractului de credit nr.146/2019 din 11 iunie 2019, constituie suma de 97 387,19 lei dintre care: soldul creditului – 47 773,20 lei, dobânda contractuală – 20 103,99 lei, comision lunar de administrare – 12 750,00 lei și dobânda de întârziere (penalitate) – 16 760,00 de lei. Conform contractului de credit nr.153/2019 din 29 august 2019, datoria constituie suma de 99 900,47 de lei, dintre care soldul creditului – 50 000,00 de lei, dobânda contractuală – 20 690,47 de lei, comisionul lunar de administrare – 12 750,00 de lei și dobânda de întârziere (penalitate) – 16 460,00 de lei. Conform contractului de împrumut nr.136/2019 din 24 ianuarie 2019, datoria constituie suma de 59 825,80 lei, dintre care soldul împrumutului – 25 154,04 lei, dobânda contractuală – 10 461,76 lei, comisionul lunar de administrare – 7 650,00 lei, dobânda de întârziere (penalitate) – 16 560,00 lei.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

12. Prin hotărârea din 15 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a perceput, în mod solidar, de la Svetlana Viștac și Alexei Todorov, în folosul O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. datoria rezultată din neexecutarea obligației conform contractelor de împrumut și fidejusiune din 24 ianuarie 2019 în sumă de 59 825,80 de lei, contractelor de împrumut și fidejusiune din 11 iunie 2019 în sumă de 97 387,19 lei, contractelor de împrumut și fidejusiune din 29 august 2019 în sumă de 99 900,47 de lei și cheltuielile de judecată privind plata taxei de stat de 7 713,40 de lei, în total suma de 264 826,86 de lei.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

13. La 11 ianuarie 2023, Svetlana Viștac și Alexei Todorov, reprezentați de avocatul Eugeniu Glușcenco, au declarat apel împotriva hotărârii din 15 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea cererii de apel, casarea parțială a hotărârii instanței primei instanțe, emiterea unei noi hotărâri de admitere parțială a cererii de chemare în judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

14. Prin decizia din 31 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins din lipsă de temei apelul declarat de Svetlana Viștac și Alexei Todorov, reprezentați de avocatul Eugeniu Glușcenco și s-a menținut hotărârea din 15 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

15. La 22 septembrie 2023, Svetlana Viștac și Alexei Todorov, reprezentați de avocatul Eugeniu Glușcenco, au depus cerere de recurs împotriva deciziei din 31 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei

instanțe cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel. Sau casarea hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel în partea încasării sumei de 86 830 de lei în temeiul pct. 3.1. lit. b), c) și d) din contractele de credit nebanca nr.136/2019 din 24 ianuarie 2019, nr. 146/2019 din 11 iunie 2019 și nr. 153/2019 din 29 august 2019, pronunțarea în această parte a unei noi decizii de respingere a pretențiilor ca fiind neîntemeiate, încasarea de la O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. a taxelor de stat achitate în sumă de 3 257,00 de lei.

16. În motivarea recursului s-a invocat examinarea cauzei în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată, indicând prevederile art.432 alin.(3) lit.b) din Codul de procedură civilă. Instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea, temeiuri de drept în sensul art. 432 alin.(2) lit.a), c) din Codul de procedură civilă.

17. Prima ședință de judecată pentru examinarea cauzei civile în ordine de apel, a fost stabilită în lipsa părților pentru data de 17 mai 2023, ora 11:00, n acest sens au fost citați doar reprezentantul lor și reprezentantul intimatului, prin intermediul poștei electronice. La 16 mai 2023, avocatul Eugeniu Glușenco a depus cerere de amânare a ședinței de judecată, din motiv că la aceeași dată și oră deja avea stabilită o altă ședință de judecată. La fel, a informat instanța de apel despre disponibilitatea de a se prezenta la următoarea ședință de judecată în zilele de: 14, 28 iunie 2023, care coincid cu zilele de examinare a cauzelor în colegiul respectiv, deoarece mai devreme avea deja planificată o deplasare peste hotarele țării. La 17 mai 2023 instanța de apel a admis cererea de amânare, însă a stabilit următoarea ședință de judecată la o altă dată decât cele propuse de reprezentant și anume la 31 mai 2023, fapt despre care nu au fost înștiințați nici ei și nici reprezentatul lor. Avocatul nu s-a aflat pe teritoriul Republicii Moldova în perioada 28 mai 2023-03 iunie 2023. Mai mult, în ziua de 17 mai 2023, reprezentantul s-a îmbolnăvit, iar în perioada 19 mai 2023 -26 mai 2023 inclusiv s-a aflat în concediul medical, conform certificatului. La 31 mai 2023 instanța de apel a examinat prezenta cauză în absența lor, nefiindu-le comunicat locul, data și ora ședinței de judecată, precum și în lipsa reprezentantului, care la fel nu cunoștea data și ora ședinței de judecată, dar putea rezonabil conta pe amânarea ședinței la una din datele disponibile. Astfel, la examinarea cauzei în instanța de apel, a fost încălcat dreptul la apărare și principiul contradictorialității, iar din motiv că nu au fost înștiințați despre ședința de judecată, aceștia nu au putut da explicații în instanța de apel care ar fi putut răsturna situația. Iar în rezultatul examinării cauzei în lipsă, instanța de apel a dat o apreciere eronată a probelor și s-a limitat doar la însușirea motivelor instanței de fond, fapt care a dus soluționarea greșită a cauzei.

18. Cu trimitere la prevederile art. 3 alin. (1) și (2) din Codul civil, la noțiunea de consumator definită în sensul art. 1 din Legea privind protecția

consumatorilor, art. 6 lit. a) din Legea cu privire la protecția consumatorilor, au indicat că având în vedere încheierea cu intimatul (profesionist) a contractelor de credit nebanca nr. 146/2019 din 11 iunie 2019, nr. 153/2019 din 29 august 2019 și nr.136/2019 din 24 ianuarie 2019, în scopuri ce nu țin de activitatea de întreprinzător sau profesională, în prezentul raport juridic au calitatea de consumator și trebuie să beneficieze de protecția drepturilor sale de către stat, inclusiv conform art. 6 lit. a) din Legea cu privire la protecția consumatorilor. Însă instanța de fond și instanța de apel au încălcat dreptul lor la protecția drepturilor, în circumstanțe în care erau pe o poziție net inferioară față de intimat care este profesionist. Astfel, nu au fost aplicate prevederile legale care guvernează contractele încheiate între profesioniști și consumatori, precum și nu au fost anulate clauzele abuzive pe care instanța urma să le declare nule chiar din oficiu.

19. De asemenea, au afirmat că contractele de credit nebanca reprezintă contracte cu consumatori de tip standard (de adeziune), or, conținutul acestora este reprezentat de clauze pre-formulate de profesionist și prevăzute pentru un număr nedeterminat de persoane, iar consumatorul are posibilitatea doar de a opta între una din ofertele propuse de profesionist. În acest context, au avut posibilitatea de a negocia numai valoarea și obiectul actului juridic, însă nu și condițiile acestuia, având unica posibilitate de a accepta sau de a se abține de la semnarea acestora. Cu referire la prevederile art. 1069, art.1072 alin.(1), art. 329 alin. (1) din Codul civil, în opinia lor, orice clauză sau prevedere contractuală pre-formulată, care stipulează că „[părțile prin semnătura lor, confirmă că au negociat condițiile contractuale, înțelegând pe deplin natura juridică a contractului, precum și consecințele acestuia, au acceptat toate clauzele după cum au fost negociate și incluse în textul contractului”, după cum este indicat în pct. 7 din contracte, este abuzivă și nulă de drept. Profesionistul abuziv include aceste clauze în toate contractele sale, indiferent dacă consumatorul a avut o posibilitate reală de a fi informat cu privire la ofertele disponibile pe piață, precum și indiferent dacă acestuia i-au fost explicate clauzele contractuale, nemaivorbind despre negocierea acestora. În lipsa posibilității reale de a negocia clauzele contractuale, profesionistul poate include în contract la discreția sa oricare clauze, abuzând de poziția sa. Astfel, este inadmisibil orice argument referitor la faptul că odată semnate, contractele și clauzele acestora, sunt opozabile consumatorilor, indiferent dacă sunt legale, nule sau abuzive. Instanțele inferioare nu au elucidat pe deplin aceste circumstanțe și nu au aplicat prevederile legale citate, prezumția lipsei de negociere a clauzelor contractuale.

20. Instanța de apel contrar obligației reținute în cpt. 46 din decizie, de facto, s-a limitat doar la însușirea motivelor instanței inferioare, a indicat că respinge motivele invocate în apel și a considerat că versiunea părților despre lipsa de negociere a contractelor este declarativă, deoarece au semnat contracte care sunt analogice.

21. Dispozițiile art. 1069 din Codul civil sunt diametral opuse, și anume instituie prezumția lipsei de negociere a clauzelor contractuale dintre un profesionist și un consumator. Respectiv obligația probării și răsturnării prezumției cade în sarcina intimatului, care la rândul său nu a prezentat nicio probă care ar confirma negocierea clauzelor contractuale în mod individual. Instanța de apel contrar legii a respins obiecțiile referitor la lipsa de negociere a clauzelor contractuale, precum și eronat a identificat subiectul însărcinat cu obligația probării. Semnarea succesivă a mai multor contracte de credit nebancaar cu consumatorii, poate echivala doar cu comunicarea informațiilor precontractuale, însă nici într-un caz cu negocierea clauzelor. Astfel, circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei și anume negocierea contractelor de credit nebancaar, atât prima instanță, cât și instanța de apel le-au considerat constatate în lipsa a probelor în acest sens, doar din motiv că au fost semnate. Semnarea contractelor sau transmiterea banilor probează doar încheierea contractelor și nu presupune implicit negocierea clauzelor contractuale. Legea impune negocierea clauzelor în mod individual până la semnarea și executarea contractelor, iar în cazul în care profesionistul a pretins că o clauză a fost negociată individual, lui îi revine sarcina probei, ceea ce nu s-a dovedit la caz. Concluziile instanțelor inferioare referitor la negocierea individuală a clauzelor contractuale, sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei și cu prevederile legale imperative. În acest sens, hotărârea instanței de fond și decizia instanței de apel sunt neîntemeiate și urmează a fi casate parțial în conformitate cu prevederile art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

22. Recurenții au susținut că nu au fost negociate clauzele contractuale individual. Cu referire la clauzele abuzive, precum și clauzele prin care se derogă de la dispozițiile legale de la care este interzis a se deroga în detrimentul consumatorului, au indicat comisionul unic la acordarea creditelor și comisionul de administrare lunară conform pct. 3.1 lit.c) din contracte de credit nebancaar. Acordarea creditelor ține nemijlocit de activitatea organizațiilor de creditare nebancaară și pentru aceste servicii creditorul deja percepe în conformitate cu prevederile contractelor de credit nebancaar, o dobândă contractuală. Punerea în sarcina consumatorilor a două plăți diferite pentru același serviciu prestat este disproporțională și urmează să fie calificată ca fiind abuzivă și contrară cerințelor de bună-credință impuse profesionistului. Referitor la comisionul lunar conform pct. 3.1. lit. d) din contractele de credit nebancaar, în opinia lor, de fapt, comisionul de administrare lunară reprezintă o dobândă camuflată pentru serviciile profesionistului care nu sunt specificate. În acest sens, nu este indicat scopul pentru care se percepe comisionul și destinația acestuia, astfel încât să ofere consumatorilor toate informațiile necesare în raport cu care ultimii aleg să încheie sau nu contractul respectiv, nu sunt specificate care sunt operațiunile concrete, pe care creditorul se obligă să le efectueze, în schimbul acestor comisioane. Mai mult, analizând metoda de formare a comisionului unic la

acordarea creditelor și comisionului de administrare lunară, se constată că cuantumul acestora nu depinde de prestația profesionistului, ci se formează în dependență de cuantumul împrumutului și reprezintă o cotă procentuală a acestuia (caracteristică specifică dobânzii). Pentru ca un comision să fie considerat o contraprestație, la baza sa trebuie să fie prestația profesionistului și deja în dependență de prestația oferită urmează a fi calculat. La caz, comisionul unic la acordarea creditelor și comisionul de administrare lunară nu depind de prestația profesionistului, însă de cuantumul împrumutului. Astfel, comisionul unic la acordarea creditelor este perceput suplimentar la dobânda contractuală pentru același serviciu și nu presupune o contraprestație separată din partea profesionistului, iar comisionul de administrare lunară este de fapt, o dobândă camuflată, care se formează procentual din mărimea împrumutului și la fel nu are la baza sa o contraprestație a profesionistului. Amintind prevederile 1072 alin. (1) și (2), art.1075, art. 1077-1079 din Codul civil (cuprind lista clauzelor considerate abuzive), art. 1077 alin. (1) pct. 4 lit. a) din Codului civil, au considerat că clauzele prin care comisionul unic la acordarea creditelor și comisionul de administrare lunară au fost impuse de profesionist fără negocieri și prin care se percep plăți în lipsa vreunor contraprestații din partea acestuia, sunt abuzive, contrar bunei-credințe și îi dezavantajează considerabil. Însă instanța de fond și instanța de apel nu au constatat aceste circumstanțe, care sunt esențiale pentru justa soluționare a cauzei. Mai mult, instanțele inferioare nici nu au examinat aceste clauze prin prisma prevederilor art. 1072, 1075, 1077-1079 din Codul civil. Astfel, clauzele contractuale din pct. 3.1. lit. c) și d) din contractele de credit nebancar, urmează a fi declarate nule conform art. 1076 alin. (1) și (3) din Codul civil. Drept urmare, pretenția bazată pe pct. 3.1. lit. d) din contractul de credit nebancar nr.136/2019, în mărime de 7 650 de lei, urmează a fi respinsă, iar sumele percepute de intimat în temeiul pct. 3.1. lit. c), în mărime de 900 de lei, urmează a fi inclusă în contul stingerii datoriei de bază (corpul împrumutului) și respectiv redusă din suma încasată, la fel și în cazul contractului nr.146/2019, în mărime de 12 750 lei, urmează a fi respinsă, iar suma percepută de intimat în temeiul pct. 3.1. lit. c) în mărime de 1 500 de lei, urmează a fi inclusă în contul stingerii datoriei de bază (corpul împrumutului) și respectiv redusă din suma încasată, precum și în ceea ce vizează contractul de credit nebancar nr. 153/2019, în mărime de 12 750 de lei, urmează a fi respinsă, iar suma percepută de intimat în temeiul pct. 3.1. lit. c), în mărime de 1500 de lei, urmează a fi inclusă în contul stingerii datoriei de bază (corpul împrumutului) și respectiv redusă din suma încasată.

23. În ceea ce vizează dobânda de întârziere conform pct. 3.1. lit. b) din contractele de credit nebancar, citând prevederile art. 942 alin. (2) din Codul civil și reiterând art. 329 alin. (1) din Codul civil, au afirmat că instanța de fond și instanța de apel nu au examinat și nu s-au expus cu privire la clauzele abuzive care evident derogă de la dispozițiile legale. Totodată, în conținutul

hotărârii și deciziei contestate sunt utilizate sintagmele: „dobânda de întârziere (penalitatea)”, „dobânda de întârziere/penalitatea”. Aceste instituții de drept sunt distincte și nu se confundă. Iar sumele pretinse de intimat în temeiul pct. 3.1. lit. b) din contractele de credit nebancar, nu pot fi privite ca o penalitate, or prin aceste contracte nu a fost stabilită o penalitate, doar dobândă de întârziere, care însă nu poate fi calculată și încasată contrar dispozițiilor legale. Astfel, clauza contractuală stabilită de pct. 3.1. lit. b) din contractele de credit nebancar, la fel urmează a fi declarată nulă conform art. 1076 alin. (1) și (3) din Codul civil, iar pretențiile bazate pe aceste clauze urmează a fi respinse ca neîntemeiate. În acest sens, urmează a fi respinse pretențiile bazate pe pct. 3.1. lit. b) din contractele de credit nebancar, în mărime de 16 560 de lei, în mărime de 16 760 de lei și respectiv în mărime de 16 460 de lei.

24. La 26 decembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimatului copiile recursului declarat și a încheierii de numire spre examinare a admisibilității acestuia, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, avizul de recepție, anexate la materialele dosarului (Vol.II, f.d.21-22).

25. La 29 ianuarie 2024, prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.23), O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. a depus referință la cererea de recurs, solicitând declararea recursului inadmisibil.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

26. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

27. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

28. Art. 431 din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

29. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(3) Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

Art. 432 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

30. Art. 442 din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432. Instanța invocă, din oficiu, neatragerea în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.

(3) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.”

31. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

32. Art.445 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept:

c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

33. Art.373 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite,

dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(3) În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

34. Art.7 din Codul civil (în redacția în vigoare din 01 martie 2019).

„(1) Legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

(2) Legea nouă este aplicabilă situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare.

(3) De la data intrării în vigoare a legii noi, efectele legii vechi încetează, cu excepția cazurilor în care legea nouă prevede altfel.

(4) În cazul situațiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel.

(5) În situațiile prevăzute la alin.(4), dispozițiile legii noi se aplică modalităților de exercitare a drepturilor sau de executare a obligațiilor, precum și de înstrăinare, preluare, transformare sau de stingere a acestora. De asemenea, dacă legea nouă nu prevede altfel, clauzele unui act juridic încheiat anterior intrării în vigoare a legii noi contrare dispozițiilor ei imperative sînt, de la această dată, lipsite de orice efect juridic.”

35. Art. 1 din Legea cu privire la organizațiile de creditare nebancaară nr. 1 din 16 martie 2018 (Legea nr.1/2018):

„*organizație de creditare nebancaară*– societate pe acțiuni sau societate cu răspundere limitată, care desfășoară cu titlu profesional doar activitățile prevăzute la art.8 alin.(2);

Credit (credit nebancaar)– angajament de a acorda bani ca împrumut cu condiția rambursării acestora, a plății dobînzii și/sau a altor plăți aferente; prelungire a termenului de rambursare a datoriei; angajament de a achiziționa o creanță sau alte drepturi de a efectua o plată de către organizația de creditare nebancaară;

36. Art. 8 alin. (2) din Legea nr.1/2018:

„Activitățile de creditare nebancaară sunt: a) acordarea de credite nebancaare.”

37. Art.3 din Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii nr. 256 din 09 decembrie 2011 (în vigoare până la 01 martie 2019):

„În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

clauză abuzivă– clauză contractuală care, nefiind negociată în mod individual cu consumatorul, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, creează, în

detrimentul consumatorului, contrar cerințelor de bună-credință, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract;

comerciant– orice persoană fizică sau juridică (vînzător sau furnizor de mărfuri, prestator de servicii), indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, care, în cadrul contractelor reglementate de prezenta lege, acționează în scopuri legate de activitatea sa de întreprinzător sau de activitatea sa profesională;

consumator– orice persoană fizică ce intenționează să comande sau să procure ori care comandă, procură sau folosește produse, servicii pentru necesități nelegate de activitatea sa de întreprinzător sau de activitatea sa profesională;

contract de adeziune – contract în care clauzele sunt formulate în prealabil de una dintre părți, iar cealaltă parte doar poate să accepte încheierea contractului în condițiile impuse ori să renunțe la încheierea lui.”

38. Art.5 din Legea nr. 256/2011(în vigoare până la 01 martie 2019):

„(1) O clauză contractuală nefiind negociată în mod individual cu consumatorul este abuzivă în cazul în care creează, contrar cerințelor de bună-credință, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, în detrimentul consumatorului, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract.

(2) Se consideră întotdeauna că o clauză nu a fost negociată individual atunci cînd a fost inclusă de către comerciant în prealabil și, din acest motiv, consumatorul nu a avut posibilitatea de a influența conținutul ei.

(3) Faptul că anumite aspecte ale unei clauze sau o anumită clauză a fost negociată individual nu exclude aplicarea prevederilor prezentului articol pentru restul contractului în cazul în care evaluarea lui globală demonstrează că este, totuși, un contract de adeziune.

(4) În cazul în care comerciantul pretinde că o clauză standard a fost negociată individual, lui îi revine sarcina probei.

(5) Sînt considerate abuzive clauzele care au ca obiect sau efect:

a) excluderea sau limitarea răspunderii prevăzute de lege a comerciantului în cazul decesului consumatorului sau al vătămării lui corporale și/sau al deteriorării bunurilor lui materiale ca urmare a acțiunii sau a inacțiunii comerciantului;

b) excluderea sau limitarea drepturilor prevăzute de lege ale consumatorului față de comerciant sau față de o altă parte, în cazul neîndeplinirii totale sau parțiale ori al îndeplinirii necorespunzătoare a oricăreia dintre obligațiile contractuale de către comerciant, inclusiv a opțiunii de a compensa o datorie către comerciant cu o creanță pe care consumatorul o poate avea împotriva acestuia;

c) încheierea unui acord care creează obligații pentru consumator și prin care furnizarea de servicii de către comerciant este supusă unei condiții a cărei îndeplinire depinde doar de voința acestuia din urmă;

d) acordarea permisiunii comerciantului de a reține sumele plătite de consumator, în cazul în care acesta din urmă decide să nu încheie contractul sau să nu îl execute, fără a se prevedea dreptul consumatorului de a primi o compensație în sumă cel puțin echivalentă de la comerciant, dacă acesta este partea ce rezoluționează ori reziliază contractul, după caz;

e) solicitarea de la orice consumator care nu și-a îndeplinit obligația să plătească drept compensație o sumă disproporționată în raport cu prejudiciul cauzat de neonorarea obligațiilor contractuale;

f) acordarea dreptului comerciantului de a rezoluționa sau, după caz, de a rezilia la discreția sa contractul, în timp ce consumatorul nu i se acordă aceeași posibilitate, sau acordarea permisiunii comerciantului de a reține sumele plătite pentru

bunuri/servicii care nu au fost încă furnizate/prestate de către acesta, în cazul în care comerciantul este cel care reziliază contractul;

g) acordarea posibilității comerciantului de a rezilia un contract cu durată nedeterminată fără un preaviz în termen rezonabil în formă scrisă, cu excepția cazurilor în care există motive întemeiate de a face acest lucru;

h) prelungirea automată a unui contract cu durată determinată, în cazul în care consumatorul nu și-a exprimat intenția de a-l prelungi, atunci când termenul stabilit pentru ca consumatorul să își exprime intenția de a prelungi contractul este mai mic de 14 zile;

i) obligarea irevocabilă a consumatorului de a respecta clauze cu care acesta nu a avut posibilitatea reală să se familiarizeze înainte de încheierea contractului;

j) acordarea dreptului comerciantului de a modifica unilateral clauzele fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract;

k) acordarea dreptului comerciantului de a modifica unilateral, fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract sau prin referință la prevederile actelor normative în domeniu, orice caracteristici ale produsului sau ale serviciului care urmează să fie furnizat;

l) prevederea ca prețul bunurilor să fie stabilit în momentul livrării sau acordarea de posibilități comerciantului să mărească prețul acestora fără să îi acorde consumatorului dreptul corespunzător de a rezilia contractul, în cazul în care prețul final este nejustificat de mărit sau disproporționat în raport cu prețul convenit la încheierea contractului, ținându-se cont de circumstanțele obiective care au determinat comerciantul să modifice prețul;

m) acordarea dreptului comerciantului de a stabili dacă bunurile sau serviciile furnizate sînt conforme cu contractul sau acordarea acestuia a dreptului exclusiv de a interpreta orice clauză din contract;

n) limitarea obligației comerciantului de a respecta angajamentele asumate de către intermediarii sau de către reprezentanții acestuia sau asumarea angajamentelor de către acesta, cu condiția respectării unei anumite formalități neprevăzute în mod expres de lege;

o) obligarea consumatorului să își îndeplinească toate obligațiile, chiar în cazul în care comerciantul nu își respectă obligațiile corelative;

p) acordarea posibilității comerciantului de a își cesiona drepturile și obligațiile prevăzute de contract, în cazul în care această acțiune poate servi la reducerea garanțiilor pentru consumator, fără acordul acestuia din urmă;

q) excluderea sau obstrucționarea dreptului consumatorului de a intenta acțiune în instanță judecătorească sau de a exercita orice alt drept prevăzut de lege, în special prin obligarea consumatorului de a soluționa orice litigiu exclusiv prin arbitraj, care nu este reglementat de dispozițiile legale, restricționînd în mod nejustificat dovezile aflate la dispoziția consumatorului sau impunîndu-i sarcina probei care, în conformitate cu legislația aplicabilă, trebuie să îi revină altei părți la contract;

r) limitarea răspunderii comerciantului pentru defectele ascunse ale produselor și/sau ale serviciilor;

s) acordarea posibilității comerciantului de a restricționa transferul de garanție la recomercializarea produsului de către consumatorul inițial;

t) impunerea unui termen consumatorilor mai mic decît cel prevăzut de lege pentru notificarea comerciantului despre anumite defecte ale produsului sau ale serviciului;

u) condiționarea de către comerciant a prestării serviciului cu un anumit tip de mijloc de măsurare, deși mijlocul de măsurare utilizat deja de consumator este legal;

v) excluderea sau limitarea dreptului consumatorului de a rezoluționa sau, după caz, de a rezilia contractul în cazul în care comerciantul:

- a modificat unilateral clauzele contractuale în condițiile stipulate la lit.j);

- nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale;
w) exonerarea comerciantului de obligația prevăzută de lege de a soma consumatorul sau de a-i stabili un termen pentru executarea obligațiilor contractuale.

(6) Prevederile alin.(5) lit.g), j) și l) se vor aplica după cum urmează:

a) litera g) nu aduce atingere clauzelor prin care furnizorul de servicii financiare își rezervă dreptul de a rezilia în mod unilateral un contract cu durată nedeterminată, fără notificare, în cazul în care există un motiv justificat, cu condiția ca furnizorul să aibă obligația de a informa de îndată cealaltă parte contractantă sau celelalte părți contractante în această privință;

b) litera j) nu aduce atingere clauzelor în al căror temei:

- furnizorul de servicii financiare își rezervă dreptul de a modifica rata dobânzii plătitibile de către consumator ori datorate acestuia din urmă sau valoarea unor alte taxe pentru servicii financiare, fără notificare, în cazul în care există un motiv întemeiat, cu condiția ca furnizorul să aibă obligația de a informa de îndată cealaltă parte contractantă sau celelalte părți contractante în această privință și ca acestea din urmă să aibă libertatea de a rezilia imediat contractul în acest temei;

- comerciantul își rezervă dreptul de a modifica unilateral clauzele unui contract cu durată nedeterminată cu condiția ca acesta să aibă obligația de a îl informa pe consumator cu un preaviz în termen rezonabil și consumatorul să aibă libertatea de a rezilia contractul;

c) literele g), j) și l) nu se aplică:

- tranzacțiilor cu valori mobiliare, instrumentelor financiare și altor produse sau servicii în cazul în care prețul este legat de fluctuațiile cotației bursiere sau ale indicelui bursier sau ale unei rate de pe piața financiară pe care comerciantul nu le poate controla;

- contractelor de cumpărare sau vânzare a valutei străine, a cecurilor de călătorie sau a ordinelor de plată internaționale emise în valută străină;

d) litera l) nu aduce atingere clauzelor de indexare a prețurilor în cazul în care aceste clauze sînt conforme cu legea, cu condiția ca metoda în conformitate cu care variază prețurile să fie descrisă în mod explicit.

(7) Lista clauzelor specificate la alin.(5) nu este exhaustivă.

39. Art.6 din Legea nr. 256/2011 (în vigoare până la 01 martie 2019):

„(1) Caracterul abuziv al unei clauze contractuale se evaluează luându-se în considerare natura bunurilor sau a serviciilor pentru care s-a încheiat contractul și raportîndu-se, în momentul încheierii lui, la toate circumstanțele care însoțesc încheierea și la toate clauzele contractului sau ale unui alt contract de care acesta depinde.”

40. Art.7 din Legea nr. 256/2011 (în vigoare până la 01 martie 2019):

„(1) Evaluarea clauzelor contractuale și decizia finală asupra faptului că acestea sunt sau nu recunoscute ca fiind abuzive se efectuează de către instanța de judecată.”

41. Art.1 din Legea privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13 martie 2003:

„*clauză abuzivă*– clauză contractuală care, nefiind negociată în mod individual cu consumatorul, creează, contrar cerințelor bunei-credințe, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, în detrimentul consumatorului, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților ce apar din contract.”

42. Art.216 din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019):

„(1) Actul juridic este nul în temeiurile prevăzute de prezentul cod (nulitate absolută).”

43. Art.217 din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019):

„(1) Nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată o invocă din oficiu.

(2) Nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către părți a actului lovit de nulitate.”

44. Art.3 din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Are calitatea de consumator orice persoană fizică care, în cadrul unui raport juridic civil, acționează predominant în scopuri ce nu țin de activitatea de întreprinzător sau profesională. Persoana fizică nu are calitatea de consumator dacă cealaltă parte a raportului juridic civil nu are calitatea de profesionist.

(2) Are calitatea de profesionist orice persoană fizică sau juridică de drept public sau de drept privat care, în cadrul unui raport juridic civil, acționează în scopuri ce țin de activitatea de întreprinzător sau profesională, chiar dacă persoana nu are scopul de a obține un profit din această activitate.

(3) Persoana care, într-un raport juridic civil, corespunde atât dispozițiilor alin.(1), cât și dispozițiilor alin.(2) se consideră consumator dacă recunoașterea acestei calități îi oferă o anumită protecție juridică, iar în celelalte cazuri persoana se consideră profesionist.”

45. Art.327 din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Actul juridic este nul dacă nulitatea sancționează încălcarea unei dispoziții legale prin care se ocrotește un interes general (nulitate absolută).”

46. Art.328 din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată, atât pe cale de acțiune, cât și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o constate din oficiu după ce a ascultat opiniile participanților la proces.

(2) Nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către părțile actului lovit de nulitate sau succesorii acestora.”

47. Art.329 din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) În contractele cu consumatorii sînt nule clauzele abuzive, precum și clauzele prin care se derogă de la dispozițiile legale de la care este interzis a se deroga în detrimentul consumatorului (nulitatea de protecție).

(2) Nulitatea de protecție operează doar în măsura în care avantajează consumatorul.”

48. Art. 1069 din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Clauza propusă de una dintre părți nu este negociată individual dacă cealaltă parte nu a putut să-i influențeze conținutul, în special deoarece aceasta s-a elaborat anticipat, indiferent că face parte din clauze standard sau nu.

(2) Dacă una dintre părți propune celelalte părți să selecteze din mai multe clauze, clauza nu se consideră negociată individual doar pentru că cealaltă parte a selectat din clauzele propuse.

(3) Dacă o clauză a fost propusă ca parte a unor clauze standard, se prezumă că ea nu a fost negociată individual.

(4) În contractul dintre un profesionist și un consumator se prezumă că:

a) clauzele au fost propuse de către profesionist;

b) clauzele nu au fost negociate individual;

c) clauzele elaborate de către un intermediar sau un alt terț au fost propuse de către profesionist.

(5) Faptul că anumite aspecte ale unei clauze sau o anumită clauză au fost negociate individual nu exclude aplicarea dispozițiilor prezentului capitol pentru restul contractului.

(6) Clauză standard se consideră clauza care a fost elaborată anticipat pentru o multitudine de contracte implicând diferite părți și care nu a fost negociată individual.”

49. Art. 1070 din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Clauzele propuse de către o parte care nu au fost negociate individual pot fi invocate față de cealaltă parte doar dacă cealaltă parte le-a cunoscut sau dacă partea care le-a propus a luat măsuri rezonabile pentru a atrage atenția celeilalte părți asupra lor la momentul încheierii contractului sau înainte de aceasta.

(2) Dacă contractul se încheie prin mijloace electronice, partea care propune clauze care nu au fost negociate individual le poate invoca față de cealaltă parte doar dacă ea le-a făcut disponibile celeilalte părți în formă textuală.

(3) În sensul alin.(1), nu se consideră că consumatorului i s-a atras atenția în mod suficient asupra clauzelor doar pentru că în înscrisul contractual există o trimitere la acele clauze, chiar dacă el a acceptat textul.”

50. Art. 1071 din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Persoana care prezintă clauze care nu au fost negociate individual este obligată să se asigure că ele sunt elaborate și comunicate într-un limbaj clar și inteligibil, precum și să fie lizibile. Această cerință este aplicabilă textului în întregime, inclusiv notelor de subsol, trimerilor la alte texte sau specificațiilor de orice natură.

(2) Într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauza propusă de către profesionist cu încălcarea obligației de transparență impuse prin dispozițiile alin.(1) poate fi considerată abuzivă doar pe acest unic temei.”

51. Art. 1072 din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauza care nu a fost negociată individual se consideră abuzivă dacă este propusă de către profesionist și dezavantajează considerabil, contrar bunei-credințe, consumatorul.

(2) Articolele 1077-1079 cuprind lista clauzelor considerate abuzive în contractul dintre un profesionist și un consumator fără necesitatea evaluării lor conform alin.(1) din prezentul articol și art.1075.

(3) Listele prevăzute de articolele menționate la alin.(2) nu vor fi interpretate ca liste exhaustive.”

52. Art. 1076 din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Clauza abuzivă este lovită de nulitate absolută.

(2) Această nulitate de protecție operează doar în măsura în care anularea clauzei avantajează partea care nu a propus clauza abuzivă.

(3) În cazul în care partea care nu a propus clauza abuzivă este un consumator, instanța de judecată este obligată să invoce nulitatea din oficiu.

(4) Dacă contractul poate fi, în mod rezonabil, menținut fără clauza abuzivă, celelalte clauze rămân valabile.”

53. Art. 1077 din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019):

„(1) Sînt considerate abuzive clauzele care nu au fost negociate individual și au ca obiect sau efect:

2) excluderea sau limitarea drepturilor prevăzute de lege ale consumatorului față de profesionist sau față de o altă parte, în cazul neîndeplinirii totale sau parțiale ori al îndeplinirii necorespunzătoare a oricăreia dintre obligațiile contractuale ale profesionistului.

3) obligarea consumatorului de a respecta clauze cu care acesta nu a avut posibilitatea reală să se familiarizeze înainte de încheierea contractului;

4) faptul că contractul generează obligații în sarcina consumatorului, dar:

a) nu generează obligații în sarcina profesionistului; sau

b) obligațiile profesionistului sînt supuse unei condiții a cărei îndeplinire depinde doar de voința acestuia din urmă;

6) solicitarea de la consumatorul care nu și-a executat obligația fără justificare a unei penalități disproporționate în raport cu prejudiciul cauzat prin neexecutarea obligațiilor contractuale;

7) acordarea dreptului profesionistului la rezoluțiune la discreția sa, în timp ce consumatorului nu i se acordă aceeași posibilitate, sau acordarea permisiunii profesionistului de a reține sumele plătite pentru bunurile, lucrările sau serviciile care nu au fost încă furnizate de către acesta, în cazul în care profesionistul este cel care recurge la rezoluțiune;

8) acordarea posibilității profesionistului de a recurge la rezoluțiunea contractului cu durată nedeterminată fără un preaviz în termen rezonabil în formă scrisă, cu excepția cazurilor în care există motive întemeiate de a face acest lucru;

10) acordarea dreptului profesionistului de a modifica unilateral clauzele fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract;

11) acordarea dreptului profesionistului de a modifica unilateral, fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract sau prin referință la dispozițiile actelor normative în domeniu, orice caracteristici ale bunului, lucrării sau ale serviciului care urmează să fie furnizat sau oricare alte condiții ale furnizării;

13) acordarea dreptului profesionistului de a stabili dacă bunurile, lucrările sau serviciile furnizate sînt conforme cu contractul sau acordarea acestuia a dreptului exclusiv de a interpreta orice clauză din contract;

14) limitarea obligației profesionistului de a respecta angajamentele asumate de către intermediarii ori de către reprezentanții acestuia sau asumarea angajamentelor de către acesta, cu condiția respectării unei anumite formalități neprevăzute în mod expres de lege.”

54. Art. 1079 din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019):

„Într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauzele indicate la art.1077 alin.(1) pct.1)-3) sunt considerate abuzive chiar dacă ele au fost negociate individual cu consumatorul.”

55. Art. 1146 din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019):

„(1) Prin contract de fidejusiune, o parte (fidejutor) se obligă față de cealaltă parte (creditor) să execute integral sau parțial, gratuit sau oneros obligația debitorului.”

56. Art. 1628 din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019):

„(2) Fidejusiunea este obligația garantului (fidejursorul) asumată în folosul unui creditor cu scopul de a garanta obligația pe care debitorul o datorează creditorului (obligația garantată) și care apare și devine scadentă doar dacă apare și devine scadentă obligația garantată.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

57. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 31 mai 2023. Copia deciziei integrale a instanței de apel a fost comunicată participanților la proces la 26 iulie 2023, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.242). Astfel, recursul declarat este în termen.

58. Prin prisma art. 444 din Codul de procedură civilă examinarea cauzei civile în ordine de recurs s-a realizat în lipsa participanților la proces, întrucât Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportună invitarea acestora, din motiv că argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite verificarea legalității hotărârilor atacate.

59. Verificând actul de dispoziție judecătorească contestat în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate în recurs, în baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție considerând admisibil recursul declarat, urmează a-l admite și a casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din motivele ce succed.

60. Având în vedere că în sistemul legislației procesuale naționale instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestuia în sensul formulat prin acțiune și, după caz, concretizat de către partea reclamantă, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate.

61. Curtea Europeană a reiterat că efectul articolului 6 § 1 este, *inter alia*, de a impune unei instanțe obligația de a efectua o examinare adecvată a argumentelor și probelor aduse de către părți (a se vedea Perez c. Franței [GC], nr. 47287/99, § 80, ECHR 2004-I). O parte indispensabilă a acestei obligații a instanțelor judecătorești este datoria lor de a-și motiva hotărârile (a se vedea, printre altele, Hirvisaari c. Finlandei, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001).

62. De altfel, în cazul garanțiilor acordate de art. 6 § 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, include printre altele dreptul părților de a fi în mod real „auzite”, adică în mod corect examinate de către instanța sesizată. Aceasta implică mai ales în sarcina

instanței obligația de a proceda la un examen efectiv, real și consistent al mijloacelor, argumentelor și elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța în determinarea situației de fapt. Obligația de motivare impune o apreciere întotdeauna atașată de natura cauzei, de circumstanțele acesteia, de probele prezentate. Motivarea unei hotărâri este înțeleasă ca o explicație inteligibilă a hotărârii luate, ceea ce nu înseamnă un răspuns exhaustiv tuturor argumentelor aduse de parte, dar nici ignorarea lor, însă un răspuns al argumentelor fundamentale, care sunt susceptibile, prin conținutul lor, să influențeze soluția.

63. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că prin cererea de chemare în judecată, concretizată ulterior, depusă împotriva Svetlanei Viștac și Alexei Todorov, reclamantul a solicitat încasarea silită și, în mod solidar, a datoriei în mărime totală de 257 113, 46 de lei și a cheltuielilor de judecată privind plata taxei de stat în sumă de 7 713,40 de lei (Vol.I, f.d.3-7, 153-154).

64. Prima instanță judecând cauza în fond, prin hotărârea din 15 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a perceput în mod solidar de la Svetlana Viștac și Alexei Todorov, în folosul O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. datoria rezultată din neexecutarea obligației conform contractelor de împrumut și fidejusiune din 24 ianuarie 2019 în sumă de 59 825,80 de lei, contractelor de împrumut și fidejusiune din 11 iunie 2019 în sumă de 97 387,19 lei, contractelor de împrumut și fidejusiune din 29 august 2019 în sumă de 99 900,47 de lei și cheltuielile de judecată privind plata taxei de stat de 7 713,40 de lei, în total suma de 264 826,86 de lei (Vol.I, f.d.186, 190-195).

65. Instanța de apel verificând temeinicia și legalitatea hotărârii primei instanțe, prin decizia din 31 mai 2023, a respins din lipsă de temei apelul declarat de Svetlana Viștac și Alexei Todorov, reprezentați de avocatul Eugeniu Glușcenco și a menținut hotărârea din 15 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (Vol.II, f.d.234-241).

66. Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că prima instanța a determinat corect raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii au fost stabilite și elucidate pe deplin, probelor prezentate a dat apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele, iar hotărârea este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

67. Instanța ierarhic inferioară a indicat că atât Svetlana Viștac, cât și Alexei Todorov, ambii pârâți și fidejutori conform contractelor de fidejusiune, nu și-au onorat obligațiile pecuniare asumate și nu au restituit sumele datorate, menționând că instanța de fond corect a constatat că O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. și-a onorat obligațiunea și a transferat suma împrumutată pârâților, iar aceștia nu și-au onorat obligațiunile asumate în baza contractelor de credit nr. 136/2019 din 24 ianuarie 2019, nr. 146/2019

din 11 iunie 2019, nr. 153/2019 din 29 august 2019 conform graficului de rambursare a datoriilor.

68. Instanța de apel a respins motivele invocate în apel și a considerat că versiunea pârâților despre lipsa de negociere a contractelor și existența clauzelor abuzive este declarativă, deoarece pârâții au semnat contracte care sunt analogice din data 24 ianuarie 2019, 11 iunie 2019, 29 august 2019. Aceste contracte se referă la aceleași condiții, drepturi și obligații cu privire la obținerea și graficul de rambursare a mijloacelor financiare. Debitorii au trecut și la executarea restituirii banilor primiți din primul contract, achitând parțial din sumele datorate, cel de-al doilea cu două rate lunare, iar pentru de ultimul nu fost plătită nicio rată. Este evident că scopul versiunii înaintate de pârâți a fost de a obține de la reclamant mijloace financiare fără intenția de a le restitui, iar invocarea lipsei de negociere a condițiilor contractului este cu scopul de a evita restituirea împrumutului.

69. Totodată, a conchis că dobânda de întârziere /penalitatea/se încasează și este prevăzută de legislația în vigoare, iar invocarea în apel că acestea sunt abuzive este nemotivată. Apelanții nu au executat obligațiile contractuale și anume prevederile p.3.1. din contract, nu au achitat ratele și ca urmare survin dobânzile de întârziere.

70. Din esența criticilor aduse în recursul declarat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, motivată, în esență, prin faptul că instanțele ierarhic inferioare nu au apreciat corespunzător circumstanțele determinante invocate, nu au ținut cont de calitatea lor de consumatori și calitatea de profesionist a reclamantului, nu au luat în considerare faptul că nu au fost negociate clauzele individual, fiind abuzive, inclusiv capit. VII din contractele de credit, precum și cele prevăzute la pct.3.1. lit.b),c),d) și nu a aplicat nulitatea absolută a acestora.

71. Deși recurenții în recursul declarat la 22 septembrie 2023 nu au indicat expres niciun temei de drept prevăzut la art. 432 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în vigoare din 01 septembrie 2023, făcând referire la temeiurile de drept prevăzute de art. 432 alin.(2) lit.a),c) din Codul de procedură civilă, în vigoare până la 01 septembrie 2023 (încălcarea normelor de drept material prin neaplicarea legii care trebuia să fie aplicată și interpretarea eronată a legii), Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că argumentele aduse de către recurenți se identifică în art. 432 alin.(1) lit.a), e) din Codul de procedură civilă, citat supra.

72. Efectuând o retrospectivă a esenței litigiului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție precizează că la 24 ianuarie 2019, între O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. și Alexei Todorov a fost încheiat contractul de credit nr.136/2019, prin care ultimului i-au fost acordate mijloace bănești în suma de 30 000 de lei, pe un termen de 36 luni (Vol.I, f.d.37-40). Pentru executarea corespunzătoare a obligațiilor pârâtului Alexei Todorov, asumate conform

contractului de credit nr.136/2019, la 24 ianuarie 2019 între O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. și Svetlana Viștac a fost încheiat contractul de fidejusiune nr.71 (Vol.I, f.d.41-42).

73. La 11 iunie 2019 între O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. și Svetlana Viștac a fost încheiat contractul de credit nr.146/2019, prin care ultimei i s-a acordat un credit în suma de 50 000 de lei, pe un termen de 36 de luni (Vol.I, f.d.11-13). Întru executarea corespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractul de credit menționat, la 11 iunie 2019, între O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. și Alexei Todorov a fost încheiat contractul de fidejusiune nr.74 (Vol.I, f.d.14-15).

74. La 29 august 2019 între O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. și Svetlana Viștac a fost încheiat contractul de credit nr.153/2019, prin care ultimei i-a fost acordat un credit în suma de 50 000 de lei, pe un termen de 36 luni (Vol.I, f.d.24-27). La fel, întru executarea corespunzătoare a obligațiilor asumate de către pârâtă conform contractului de credit, la 29 august 2019 a fost încheiat între O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. și Alexei Todorov contractul de fidejusiune nr.75 (Vol.I, f.d.28-29).

75. Prin pct. 3.2. din contractele de credit menționate, părțile au convenit asupra obligației de achitare de către pârâți a unei dobânde aferente creditului în mărime de 15% anual pentru utilizarea creditului. În baza pct.3.1. lit.c) din contractele de credit, părțile au convenit pentru acordarea creditelor, debitorul să plătească creditorului câte un comision unic la acordarea creditelor, în mărime de 1 500 de lei. Iar conform pct.3.1. lit.d), părțile au stabilit pentru administrarea creditelor câte un comision lunar de 750 de lei, indicat în graficul de plăți și care se include în ratele de plată lunară. Prin pct.3.2. lit.b) din contractele de credit enunțate, părțile au stabilit de comun acord că: „în cazul când debitorul nu va achita integral la termenul stabilit orice sumă scadentă conform prezentului contract prevăzută în graficul de rambursare al creditului, acesta va achita o dobândă de întârziere egală cu suma dintre rata anuală a dobânzii prevăzute în prezentul contract și 10 (zece) procente anual. Dobânda de întârziere se va calcula zilnic reieșind din anul calendaristic de 365/366 zile. Totodată, părțile au convenit că dobânda de întârziere achitată de creditat către creditor nu poate fi mai mică decât suma de 20 lei pentru fiecare zi de întârziere și urmează a fi achitată către creditor imediat. Achitarea dobânzii de întârziere nu îl exonerează pe creditat de îndeplinirea condițiilor contractuale”. La pct. 7 din contracte, părțile au stabilit că prin semnătura lor confirmă că au negociat condițiile contractuale, înțelegând pe deplin natura juridică a contractului, precum și consecințele acestuia, au acceptat toate clauzele după cum au fost negociate și incluse în textul contractului.

76. Pornind de la pretențiile înaintate de reclamant conform cererii de chemare în judecată, obiecțiile oponentilor și constatările primei instanțe în rezultatul examinării acestora, instanța de apel verificând legalitatea și

temeinicia hotărârii emise prin prisma alegațiilor invocate în apel, urma a analiza și sub aspectul constatării circumstanțelor determinante soluționării corecte și obiective a litigiului inclusiv verificării caracterului abuziv al clauzelor pretinse de pârâți, având în vedere lipsa negocierii individuale a acestora precum și din perspectiva calității de consumatori și de profesionist a reclamantului.

77. Totodată, instanța de recurs menționează că în contextul în care actele juridice sunt încheiate atât până la 01 martie 2019-contractul de credit din 24 ianuarie 2019, cât și după 01 martie 2019 contractele de credit din 11 iunie 2019 și 29 august 2019, se vor lua în considerare prevederile legale relevante în vigoare la data încheierii actului juridic corespunzător.

78. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că instanța de apel a respins apelul declarat și a menținut hotărârea primei instanțe, însușind în esență motivele acesteia fără o apreciere a considerentelor decisive în opinia recurenților redată în apel, argumentând că contractele semnate de pârâți sunt analogice, iar argumentul lor privind nenegocierea clauzelor este declarativă.

79. Obligația instanței de apel de a verifica în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță, precum și verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar, este inserată în art. 373 alin.(1),(2) din Codul de procedură civilă, reamintit supra.

80. De altfel, instanța de apel preluând alegațiile primei instanțe și citând normele din Codul Civil, în redacția până la 01 martie 2019 și în cea din 01 martie 2019, a omis a supune unei analize juridice raționamentele apelanților/ recurenți referitor la clauzele contractuale pretinse a fi abuzive, deși, în cererea de apel formulată de ultimii au fost reflectate argumente prin prisma normelor de drept material, care confirmă în opinia lor caracterul abuziv a clauzelor menționate expres și care determină netemeinicia pretențiilor bazate pe acestea, precum și dreptul instanței de a invoca din oficiu nulitatea acestora.

81. La acest capitol, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține alegația recurenților precum că instanțele ierarhic inferioare nu au aplicat prevederile ce țin de încheierea contractelor între profesioniști și consumatori și nu au fost anulate clauzele abuzive.

82. În această ordine de idei, instanța de recurs reține că într-adevăr deși apelanții/pârâții au invocat în cererea de apel faptul că contractele încheiate între reclamant și pârâți sunt niște contracte de tip standard (de adeziune), în contextul în care clauzele au fost formulate în prealabil de reclamant, iar pârâților nu le-a rămas decât să accepte încheierea contractului în condițiile

impuse ori să renunțe la încheierea lui, având posibilitatea de a negocia doar valoarea și obiectul acestora, instanța de apel a lăsat acest argument fără o apreciere corespunzătoare.

83. Deși instanța de apel a menționat că în sensul prevederilor art. 7 alin.(1) din Legea nr. 256/2011, citat supra, evaluarea clauzelor contractuale și decizia finală asupra faptului că acestea sunt sau nu recunoscute ca fiind abuzive se efectuează de către instanța de judecată, însă instanța ierarhic inferioară nu a verificat pretinsul caracter abuziv al clauzelor contractului de credit încheiat la 24 ianuarie 2019, între O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. și Alexei Todorov, având în vedere argumentul apelanților/recurenți la acest capitol. Or norma legală citată era în vigoare la data încheierii acestuia.

84. Această obligație este relevantă și în cazul contractelor între părți, încheiate ulterior datei de 01 martie 2019, adică la caz din 11 iunie 2019 și din 29 august 2019 între O.C.N. „ROSST-X” S.R.L. și Svetlana Viștac, pornind de la noile prevederi în vigoare din 01 martie 2019. Mai mult că normele de drept citate supra definesc caracterul abuziv al clauzelor și mod special se referă la cele negociate individual, dacă partea oponentă nu a putut influența conținutul, deoarece aceasta s-a elaborat anticipat, indiferent că face parte din clauze standard sau nu, precum și oferă dreptul instanței de a invoca din oficiu nulitatea în caz că se atestă existența clauzelor abuzive.

85. De altfel chiar și semnarea succesivă a mai multor contracte între aceleași părți în speță, nu exclude obligația instanței de a verifica pretinsul caracter abuziv al clauzelor, în condițiile în care legislația acordă instanței acest drept și chiar obligația, pornind de la calitatea părților acestor contracte, în situația în care consumatorii se află într-o poziție net inferioară în raport cu profesioniștii în astfel de contracte. Iar faptul semnării contractului de către părți nu poate fi calificată și reținută ca o negociere a clauzelor acestora, în special că probarea faptului negocierii individual al clauzelor revine reclamantului, în sensul prevederilor legale.

86. Mai mult, apelanții/recurenți au indicat despre faptul că nu au avut posibilitate să negocieze clauzele contractuale, actele juridice fiind standard, de adeziune, iar unele clauzele menționate expres în cererea de apel, le consideră abuzive inclusiv din motiv că impun în obligația lor anumite contraprestații în lipsa unei prestații în acest sens din partea reclamantului. Chiar dacă recurenților le-a fost prezentată informația precontractuală în sensul pretins de reclamant, care reflecta caracteristicile produsului de creditare, costurile creditelor, etc., aceștia nu au avut, de fapt, posibilitatea de a negocia clauzele contractuale, cum a indicat instanța de apel în decizia sa, iar faptul că clauzele date contravin normelor imperative constituie temei de nulitate absolută, care nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către împrumutat a clauzei lovite de nulitate.

87. La caz, includerea în capitolul VII, pct. 7.1., în contracte de credit menționate a faptului că prin semnătura aplicată părțile confirmă negocierea

condițiilor contractuale, nu poate fi reținută ca fiind o probă în sensul legislației în vigoare, mai mult că instanța de apel nici nu a apreciat în măsura în care aceasta poate confirma negocierea individuală a clauzelor contractuale în special contestate de părți, chiar și în situația în care condițiile contractelor de credit semnate între părți la diferite date sunt analogice în sensul menționat de instanța ierarhic inferioară.

88. Instanța de apel nu a verificat pretinsul caracter abuziv al clauzelor indicate de apelanți nici sub aspectul dacă acestea într-adevăr dezavantajează considerabil consumatorul, contrar bunei-credințe și creează dezechilibru semnificativ.

89. În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că prin clauza contractuală în litigiu care nu fi fost negociată se înțelege că contractele de împrumut, încheiate cu consumatorii, sunt preformulate, standard, clauzele fiind prestabilite de către creditor, fără să fi dat consumatorului posibilitatea de a modifica sau înlătura vreuna dintre clauze, iar eventualele diferențe dintre ele nu se datorează negocierii cu clienții, ci particularităților fiecărui client în parte. Se consideră întotdeauna că o clauză nu s-a negociat individual atunci când a fost redactată în prealabil, iar din acest motiv, consumatorul nu a avut posibilitatea de a influența conținutul clauzei, în special în cazul unui contract de adeziune, așa după cum sunt contractele credit/împrumut. Prezentarea a diferitor opțiuni de creditare/împrumut/informații nu poate fi reținută ca o posibilitate reală de a negocia condițiile/ clauzele acelu contract, pentru care a optat, în urma informării.

90. Negocierea individuală a clauzelor cu consumatorul nu echivalează cu prezentarea informațiilor precontractuale în sensul pretins de reclamant/creditor cu obligația de informare și chiar semnarea unei astfel de clauze, inclusă deja în contract. Negocierea presupune ca partea/consumatorul să aibă posibilitatea modificării clauzelor contractuale. Prin ea însăși creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților. În acest sens se va verifica conținutul drepturilor și obligațiilor părților, valoarea, la care acestea se raportează, precum și existența clauzelor, prin care nu se acordă aceleași drepturi ambelor părți contractante. O clauză pentru a fi abuzivă trebuie să producă un dezechilibru între prestațiile părților, analizarea acestei condiții implicând o comparație între interesele celor două părți ale contractului, pentru a se verifica, dacă interesul consumatorului a fost neglijat, în raport cu cel al contractantului său. Pentru a ști dacă o clauză provoacă un „dezechilibru semnificativ” între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului, trebuie să se țină seama, în special, de normele aplicabile în dreptul național, în lipsa unui acord între părți, în acest sens. Prin intermediul unei asemenea analize comparative, se va ține cont în ce măsură contractul îl plasează pe consumator într-o situație juridică mai puțin favorabilă în raport cu cea prevăzută de dreptul național în vigoare.

91. De asemenea, este relevant să se procedeze la o examinare a situației juridice în care se găsește consumatorul în cauză, având în vedere mijloacele de care dispune, potrivit reglementării naționale, pentru a face să înceteze utilizarea clauzelor abuzive. Dezechilibrul dintre consumator și instituția de creditare nebancară ce oferă împrumutul, este ușor vizibilă. Acest dezechilibru este în primul rând unul economic, neavând importanță, dacă s-au produs sau nu efecte în patrimoniul consumatorului. La aprecierea bunei-credințe trebuie acordată o atenție deosebită forței pozițiilor de negociere ale părților, faptului de a ști dacă consumatorul a fost încurajat să-și dea acordul pentru clauza în cauză și dacă bunurile sau serviciile au fost vândute sau furnizate la cererea expresă a consumatorului, întrucât condiția de bună-credință poate fi îndeplinită de vânzător sau furnizor atunci când acesta acționează în mod corect și echitabil față de cealaltă parte de ale cărei interese legitime trebuie să țină seama. Buna-credință presupune din această perspectivă faptul că niciuna dintre părți nu urmărește să obțină ca urmare a încheierii contractului, mai mult decât valoarea contraprestației, la care s-a obligat cealaltă parte, respectând, astfel, un echilibru al prestațiilor reciproce. În ceea ce privește împrejurările în care un asemenea dezechilibru este creat „în contradicție cu cerința de bună-credință”, urmează să se verifice dacă creditorul, acționând în mod corect și echitabil față de consumator, se poate aștepta în mod rezonabil, ca acesta din urmă să accepte o asemenea clauză, în urma unei negocieri individuale. La aprecierea bunei-credințe, deși aceasta nu constituie o condiție în sine a stabilirii caracterului abuziv al unor clauze, trebuie acordată o atenție deosebită forței pozițiilor de negociere ale părților, pentru a se putea constata dacă profesionistul a acționat în mod corect și echitabil față de consumator, de ale cărui interese legitime trebuie să țină seama.

92. La aprecierea bunei-credințe va trebuie să se țină cont de scopul esențial urmărit de „comision sau orice alt tip de taxe”, pe care trebuie să le suporte consumatorul, care constituie în mod vădit o obligație esențială care se impune consumatorului în schimbul punerii la dispoziție a împrumutului. În acest context se va verifica dacă în contractul s-a indicat în mod transparent motivele care justifică remunerația corespunzătoare, în condițiile în care se contestă că creditorul este obligat să furnizeze o contraprestație reală, pentru a obține comisionul menționat.

93. În atare circumstanțe, instanța de apel avea obligația de a verifica din oficiu dacă la caz clauzele inserate la pct. 3.1 lit.b),c),d) din contractele de credit pot fi considerate abuzive în sensul legislației în vigoare și după caz este aplicabilă nulitatea acestora, în situația în care aceasta poate fi invocată din oficiu.

94. La fel, în cazul dobânzii/penalității pretinse de reclamant, instanța de apel nu a verificat rezonabilitatea acestora, dar a conchis că sunt prevăzute de legislația în vigoare, iar temeiul invocat în apel nu este confirmat, fără a argumenta de ce acesta este nemotivat, în situația în care apelanții au pretins

inclusiv cu referire la prevederile art. 942 din Codul civil (în redacția în vigoare din 01 martie 2019) că dobânda impusă derogă de la dispozițiile legale, precum și că dobânda și penalitatea sunt instituții distincte care nu se confundă.

95. Drept urmare, instanța de apel avea obligația să verifice circumstanțele importante soluționării corecte și obiective a litigiului, să răspundă argumentelor apelanților sau cel puțin să le aprecieze sub aspectul relevanței speței, în special, că ultimii le-au considerat decisive în susținerea poziției în partea respingerii pretențiilor bazate pe pretinsele clauze abuzive, ceea ce la caz nu s-a efectuat.

96. Totodată, instanța de recurs menționează că jurisprudența Curții Supreme de Justiție la acest capitol este uniformă și suficient de vastă și anume în ceea ce vizează obligația instanțelor de judecată la examinarea litigiilor de încasare a datoriei rezultate din contractele de credit/împrumut încheiate între persoanele fizice și organizațiile de creditare nebankare să verifice inclusiv din oficiu caracterul abuziv al anumitor clauze care poate atrage nulitatea acestora, cu atât mai mult când caracterul abuziv este pretins de debitor. La caz, urmează a fi amintite cauzele: G. Pleșca, N. Guzun vs O.C.N. „Zoom Credit” S.R.L.- decizia nr. 2ra-470/23 din 27 octombrie 2023 a Curții Supreme de Justiție; Î.C.S. O.C.N. „Expres Leasing & Microcredit” S.R.L. vs. G. Banari, O. Malic- decizia nr. 2ra- 586/23 din 05 iunie 2023 a Curții Supreme de Justiție; Gînsari vs. O.C.N. „Iute Credit” S.R.L., decizia nr. 2ra-632/20 din 26 august 2020 a Curții Supreme de Justiție.

97. La fel, recomandarea nr. 95 din 6 decembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție cu privire la aplicarea dispozițiilor legale ce vizează contractul de credit/împrumut, încheiat cu organizațiile de microfinanțare, care menționează despre faptul că toate clauzele contractuale, incluse în contractele de împrumut, încheiate cu consumatorii, urmează a fi examinate sub aspectul legalității lor.

98. Motivarea actului judecătoresc în fapt trebuie să conțină analiza și evaluarea probelor pe baza cărora s-a stabilit existența sau inexistența faptelor și împrejurărilor care au generat litigiul dintre părți; respectiv, pentru ce au fost admise, susținerile uneia dintre părți și înlăturate cele formulate de cealaltă parte, iar motivarea în drept cuprinde justificarea aplicării în cauza judecată a anumitor norme de drept și de ce li s-a dat acestora o anumită interpretare.

99. Cu referire la argumentul recurenților privind examinarea cauzei în lipsa reprezentantului acestora, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că acest temei nu constituie temei de recurs în conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă.

100. Generalizând cele conturate anterior, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că examinarea cauzei în instanța de apel s-a realizat pripit și evaziv contrar jurisprudenței stabile a Curții

Supreme de Justiție, ceea ce impune casarea integrală a deciziei instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

101. Instanța are obligația de a soluționa litigiul conform regulilor de drept aplicabile și prin toate mijloacele legale să prevină orice greșală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale.

102. Din perspectiva postulatelor legale, la examinarea cauzelor, instanțele urmează să se conducă nemijlocit de principiul adevărului obiectiv, care se manifestă prin stabilirea multilaterală, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei. De altfel, o hotărâre judecătorească motivată în sensul respectării cerințelor 6 § 1 CEDO, presupune o examinare reală a problemelor esențiale relevate în speță, cel puțin pentru a le aprecia relevanța. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

103. Subsecvent, la rejudecarea cauzei civile, adoptarea soluției la caz urmează a fi precedată de toate aceste etape, luând în considerare momentele conturate supra, ignorate anterior, precum și motivarea să fie efectuată atât prin prisma poziției părții reclamante, cât și obiecțiilor părților oponente pe marginea acțiunii formulate în raport cu probele prezentate și normele de drept pertinente litigiului, rezultând din prevederile art. 130 din Codul de procedură civilă, ca, în consecință, soluția adoptată să fie certă și coerentă și să răspundă standardelor unui proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO.

104. Coroborând circumstanțele ce preced, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

105. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 442, art.444, art. 445 alin. (1) lit. c), alin.(3) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU MAJORITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Svetlana Viștac și Alexei Todorov, reprezentați de avocatul Eugeniu Glușenco.

Casează integral decizia din 31 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Organizația de Creditare Nebancară „ROSST-X” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Svetlanei Viștac și Alexei Todorov cu privire la încasarea

datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată și trimite cauza spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi